بەش : بە شی ڕێنمایی پەروەردەی دەروونی

کۆلێژ : پەروەردە

زانکۆ : سەڵاحەددین-هە ولێر

بابەت : نەخۆشیەکانی دەروونی

پۆل : پۆلی چوارەم ، کۆرسی دووەم

پەرتووکی کۆرس : هە فتانە 3 کاتژمێر

ناوی مامۆستا : پرۆفیسۆر دکتۆر مؤید إسماعیل جرجیس

ساڵی خوێندن: 2023 - 2024

پەرتووكی كۆرس
Course Book

1. ناوی كۆرس	نەخۆشیەكانی دەروونی / قۆناغی 4
2. ناوی مامۆستای بەر پرس	پرۆفیسۆر دكتۆر مؤید إسماعیل جرجیس حمد
3. بەش/ كۆلێژ	بە شی ڕێنمایی پەروەردەی دەروونی
4. پەیوەندی	ئیمێل: moaid.jarjis@su.edu.krd ژمارەی تەلەفۆن (بەپەی ئارەزوو): 00964 (0)750 452 46 53
5. یەكەی خوێندن (بە سەعات) لە هەفتەیەك	تیۆری: 3 پراكتیك: چاو پێكەوتنی دەروونی ڤیدیۆیی
6. ژمارەی كاركردن	ئامادەبوونم وەک مامۆستای وانەبێژ بۆ قوتابیان لە ماوەی هەفتەیەكدا (3) كاتژمێر بۆ تیۆری ، هە موو كات بۆ پراكتیك
7. كۆدی كۆرس	
8. پرۆفایەلی مامۆستا	لێرە مامۆستای وانەبێژ پرۆفایەلێک دەنووسێت لەسەر ژیانی ئەكادیمی خۆی (تەنها ئەكادیمی) یان ئاماژە بە Webpage, Blog, Moodle دەكات:- من دەرچووی پەیمانگەی ناوەندی مامۆستایانم لە هەولێر لەساڵی 1980 ، دوازدە ساڵ مامۆستایەتیم كرد ، لە ساڵی 1996 بڕوانامەی (بەكالۆریوس) م لە پەروەردەو دەروونزانی لەكۆلێژی پەروەردە ی زانكۆی سەڵاحەددین –هە ولێر وەرگرت ، لەساڵی 1997 بڕوانامەی (بەكالۆریۆس) م لە یاسا لەكۆلێژی مافی ئێواران لە زانكۆی سەڵاحەددین –هە ولێر وەرگرت ، لە كۆتایی ساڵی 1996 بوومە معید لە بەشی پەروەردەو دەروونزانی ، لە ساڵی 2002 بڕوانامەی ماستەرم لە پسپۆڕی (تەندروستی دەروونی) لەكۆلێژی پەروەردە ی زانكۆی سەڵاحەددین –هە ولێر وەرگرت و بووم مامۆستای یاریدەدەرو دەستم كرد بە وانە گۆتنەوە . لە ساڵی 2007 بڕوانامەی دكتۆرام لە كۆلێژی پەروەردەی (ئیبن روشد) ی زانكۆی بەغدا لە پسپۆڕی گشتی (دەروونزانی پەروەردەیی) وە پسپۆری وورد (كەسایەتی و تەندرووستی دەروونی) وەرگرت. لە ساڵی 2006 نازناوی زانستی (مامۆستا) م وەرگرت ، لەساڵی 2011 نازناوی زانستی (پرۆفیسۆری یاریدەدەر) م وەرگرت . وە لەساڵی 2022 نازناوی زانستی (پرۆفیسۆر) م وەرگرت هەرلە 11/1/ 2020 وە . چەندەها توێژینەوەم بڵاو كردۆتەوە ، سەرپەرشتی چەندە ها توێژینەوەی (دەرچوون ،ماستەر،دكتۆرا)م كردووە، هە روەها وەک سەرۆک و ئەندام بەشداری گفتوگۆكانی نامەی ماستەرو تێزی دكتۆرام كردووە ، وانەم لە شەش كۆلێژی جیا جیا گۆتیتەوە لە ناو زانكۆی سەڵاحەددین-هەولێرو زانكۆكانی تردا . سێ ساڵ بەرپرسی یەكەی خوێندنی باڵای كۆلێژی پەروەردەی مرۆڤایەتی بووم ، وە سێ سال وسێ مانگ سەرۆک بەشی زانستە

پەروەردەیی و دەروونیەکان بووم . لەساڵی 2013 بەهاوکاری مامۆستاکان بەشی پەروەردەو دەرونزانیم لە پۆلی سێیەوە کردە 2 دوو لق (لقی ڕێنمایی و لقی پەروەردەی تایبەت) ، وە لە ساڵی 2015 دیسان بە هاوکاری مامۆستاکان و ڕاگرایەتی کۆلێژی پەروەردەو سەرۆکایەتی زانکۆی سەڵاحەددین و دڵنیایی جۆری و وەزارەتی خوێندنی باڵاو توێژینەوەی زانستی و وەزارەتی پەروەردە ئەو دوو لقەم کردە 2 دوو بەش (بەشی پەروەردەی ڕێنمایی دەروونی) و (بەشی پەروەردەی تایبەت) . سوپاس بۆ خوای بەخشندە.	
	9. وشه سەرەکیەکان

10. ناوەرۆکی گشتی کۆرس:

لێرە مامۆستای وانەبێژ باس لە کۆرسەکە دەکات بە شێوەیەکی گشتی کە پێویستە ئەم خاڵانەی خوارەوە بگرێتەوە:

- **گرنگی خوێندنی کۆرسەکە (بابەتەکە)**
- **تێگەیشتنی چەمکی سەرەکی کۆرسەکە**
- **بنەما وبیردۆزی کۆرسەکە**
- **زانینی تەواو بە لایەنە گرنگیەکانی بابەتەکە**
- **زانین وتێگەیشتنی پێویست بۆ دابین کردنی هەڵی کار**

ئەمە لە ٢٠٠ وشە کەمتر نەبێت

11. ئامانجەکانی کۆرس

پێویستە لەسەر قوتابی لە کۆتایی کۆرسی دووەم لەڕێگای زانستی نەخۆشیەکانی دەروونیەوە ئەمانەی خوارەوە فێربێت : چۆنیەتی پاراستنی هاوسەنگی دەروونی و دوورکەوتنەوە لە نەخۆشییەکانی دەروونی و زانینی هۆکارەکانی نەخۆشیەکانی دەروونی ، بەهۆی چۆنیەتی مامەڵە کردن و بەرەنگاربوونەوەی شکستهێنان و ململانێ بەشێوازە دروستەکانی هەڵسوکەوتی هەستی و نەستییدا و چارەسەرکردنی کێشە دەروونیەکان بەڕێگای جۆراو جۆری چارەسەری دەروونی ، هەروەها شارەزابوون لە چۆنیەتی خۆپاراستن لەونەخۆشیانە بە گرتنەبەری تاک ئەو ڕێگا دروستەی کە بەهۆیەوە دەتوانێت مامەڵە لەگەڵ ژیاندا بکات و چێژی لێ ببینێت و چالاکیەکانی ڕۆژانەی ئەنجام بدات ، خۆی لەگەڵ خۆی و ژینگەو کۆمەڵدا بگونجێنێت .

12. ئەرکەکانی قوتابی

لێرە مامۆستا بەرپرسیارێتی قوتابی خوێندکار ڕووندەکاتەوە سەبارەت بە کۆرسەکە بۆ نموونە ئامادەبوونی قوتابیان لە وانەکاندا، لە تاقیکردنەوەکاندا، ڕاپۆرت و ووتار نووسین و چۆنیەتی سەرنجدان و بەکارنەهێنانی مۆبایل لەناو پۆلدا .هتد.

لەبەر ئەوەی لە بەرنامەی پەروەردەو فێرکردندا قوتابی لایەنێکی سەرەکی پرۆسەکەیە ، بۆیە پێویستە بەردەوام ئامادەی وانەکانی تەندروستی دەروونی بێت تا بتوانێت لە بابەتەکانی تێبگات و کویزو تاقیکردنەوەکان بە سەرکەوتوویی وەڵام بداتەوە .

13. ڕێگەی وانە ووتنەوە

لێرە مامۆستا ڕێگەی وانە ووتنەوە دەنووسێت، بۆ نموونە: داتاشۆ و پاوەرپۆینت، سەر تەختەڕەش، تەختەی سپی، سمارتبۆرد یان مەلزەمە... هتد:

لە بابەتی نەخۆشیەکانی دەروونی بەیەک شێوە بابەتەکان ناخرێنە ڕوو ، هەندێک بابەت پێویستی بە وانە ووتنەوە بە شێوەی موحازەرە هەیە ، بابەتی تر پێویستی بە شێوازی گفتووگۆو شیکردنەوە هەیە ، جاری وا هەیە پێویست دەکات کە پرسیارێک ئاڕاستەی قوتابیان بکەی ئەوانیش سەرقاڵی بیرکردنەوەو وەڵام دانەوە بن . ئەمە جگە لە بەکارهێنانی داتاشۆ بۆ هەندێ بابەت و ڕوونکردنەوەش لەسەر تەختەی سپی . وە لێدانی هەندێک فلمی تایبەت بە نەخۆشیەکانی دەروونی یەوە .

14. سیستەمی هەڵسەنگاندن

لێرە مامۆستا جۆری هەڵسەنگاندن (تاقیکردنەوەکان یان ئەزموونەکان) دەنووسێت بۆ نموونە تاقیکردنەوەی مانگانە، کویزەکان، بیرکردنەوەی ڕەخنەگرانە (پریزەنتەیشن)، ڕاپۆرت نووسین، ووتار نووسین یان ئامادەنەبوونی

خوێندکار لە پۆلدا...هتد. ئامانە چەند نمرەی لەسەردەبێت و مامۆستا چۆن نمرەکان دابەشدەکات؟ سیستەمی هەڵسەنگاندن لەبابەتی نەخۆشیەکانی دەروونی بەهۆی تاقیکردنەوەکان و کویزەکان و ئامادە بوون و چالاکی چاوپێکەوتنی دەروونی یەکان ئەنجام دەدرێت . (24 نمرە لەسەر تاقیکردنەوەی تیۆرییە ، 4 نمرە لەسەر چالاکیەکانی ڕۆژانەیە ، 12 نمرە لەسەر 2 چالاکی دەروونی ڤیدیۆیی پراکتیکیە لە ماوەی کۆرسێکدا)
15. دەرئەنجامەکانی فێربوون **پڕکردنەوەی ئەم خانەیە زۆر گرنگە، مامۆستا دەرئەنجامەکانی فێربوون دەنووسێت. بۆ نموونە: ڕوونی ئامانجە سەرەکیەکانی کۆرسەکە (بابەتەکە) بۆ خوێندکار** **گونجاندنی ناوەڕۆکی کۆرسەکە بە پێویستی دەرەوە و بازاڕی کار** **قوتابی چی نوێ فێردەبێت لە ڕێگەی پێدانی ئەم کۆرسەوە؟** **ئەمە لە ١٠٠ وشە کەمتر نەبێت :-** لێرەدا ئەوە دەخەینە ڕوو کە قوتابی دوای کۆرسێك لە دەست کەوتی لە بابەتی نەخۆشیەکانی دەروونی ،ئەگەر وەک پێویست گرنگی پێدابیت ... ئەوە هەوڵ دەدات کە تەندروستی خۆی بپارێزێت لە ڕووی جەستەیی ودەروونی و ژیبریدا. بەم شێوەیە دەتوانێت باشتر بیر لە شارەزایی وتواناکانی خۆی بکاتەوە و سوود مەندانە بەکاری بهێنێت بۆ بەرژەوەندی خۆی و بەرژەوەندی کۆمەڵ و وڵاتەکەی . چونکە قوتابی لەساڵی خوێندنیدا فێری بنەماکانی نەخۆشیەکانی دەروونی و هۆکارەکانی و چۆنیەتی خۆپاراستن لێی فێر دەبیت ، هەروەها نیشانەکانی نەخۆشی یە دەروونیەکان دەناسێت و دەتوانێت وەک ڕێنمایکار کار بکات لە قوتابخانەکاندا بۆ چارەسەر کردنی کێشە دەروونی و کۆمەڵایەتیەکانی قوتابیان و هاوبەش بێت لە گەشە پێدان و پەرەپێدانی کەسایەتی قوتابی و باشتر کردنی تەندروستی دە روونی قوتابی ، تا وای لێ بێت ژیرانە بیر بکاتەوە بۆ جوانتر دیتنی خۆی و باشتر تێگەیشتن لە خوی و دەورووبەرەکەی و لە ڕووداوەکان واتە لێرەدا دەستی کار ئامادە دەکرێن بۆ پێویستی کۆمەڵ.
` **16. لیستی سەرچاوە** • **سەرچاوە بنەڕەتیەکان:** • American Psychiatric Association(2013)Diagnostic &statistical Manual of Mental Disorders, Fifth Edition DSM-5TM Washinton, DC. • حسن، ئەفرام محمد (2019). نەخۆشییە دەروونییەکان ، بە رگی یە کە م و دووە م • الدباغ ، فخري(1977). أصول الطب النفساني، ط2، جامعة الموصل • **سەرچاوەی سوودبەخش :** • بە لیست دە دریتە قوتابیان • گۆڤار و ڕیڤیوو (ئینتەرنێت) •

17. بابەتەکان	**ناوی مامۆستای وانەبێژ**
لێرە مامۆستای وانەبێژ ناونیشانی هەموو ئەو بابەتانە دەنووسێت کە بەنیازە بیڵێتەوە لە تێرمەکە. هەروەها کورتەیەک لە ئامانجی هەر یەک لە بابەتەکان وبەروار وکاتی وانەکە دەنووسێت. هەر تێرمێک لە ١٦ هەفتە کەمتر نەبێت: • **پێناسەی تەندروستی دەرونی و نەخۆشی دەرونی** • **چۆنیەتی چاوپێکەوتنی دەروونی** • **داتا سەرەتاییەکانی چاوپێکەوتنی دەروونی** • **چۆنیەتی وەسفکردنی حاڵەتی هەرکەسێک** • **هۆکارەکانی پەشێویە دەروونیەکان بەپێی سەرچاوە نوێیەکان** • **لەنێوان جەستەو دەرووندا** • **پەشێوی مەزاج** • **سکیزۆفرینیا**	**ناوی مامۆستا** **پرۆفیسۆر دکتۆر** **مؤید اسماعیل جرجیس**

	• **حاڵەتی تۆقین** • **ترسی کۆمەڵایەتی** • **ترسی تایبەت** • **وەسواسی عەمەلی** • **شەیدای مووهەڵکێشان** • **شەیدای پێست لێکردنەوە** • **پەشێوی کۆکردنەوە** • **پەشێوی دڵەڕاوکێی دابڕان** • **تێکچوونی کەسێتی** • **ئاڵوودەبوون** • **چالاکیە جۆراوجۆرە زانستیەکانی قوتابیان .**
	18. بابەتی پراکتیک (ئەگەر هەبێت): **چالاکیە جۆراوجۆرە زانستیەکانی قوتابیان .**
ناوی مامۆستا **پرۆفیسۆر دکتۆر** **مؤيد اسماعيل جرجيس**	**لێرە مامۆستای وانەبێژ ناونیشانی هەموو ئەو بابەتە پراکتیکانە دەنووسێت کە بەنیازە بیڵێتەوە لە تێرمەکە. هەروەها کورتەیەک لە ئامانجی هەر یەک لە بابەتەکان وبەروار وکاتی وانەکە دەنووسێت :-** 1. سەردانی نەخۆشەکان لە نەخۆشخانەی دەروونی لەلایەن قوتابیان بۆ نوسینی ڕاپۆرت لەسەری. 2. پیشاندانی چەند فلیمێکی تایبەت بە نەخۆشیەکانی دەروونی .

19. تاقیکردنەوەکان

1. دارشتن: لەم جۆرە تاقیکردنەوەیە پرسیارەکان زۆربەی بە وشەی وەک روون بکەوە چۆن...؟ هۆکارەکان چی بوون...؟ بۆچی...؟ چۆن...؟ دەستپێدەکات.
لەگەڵ وەڵامی نموونەییان
نموونە دەبێت دەستەبەربکرێت

2. راست وچەوت: لەم جۆرە تاقیکردنەوەیە رستەیەکی کورت دەربارەی بابەتێک دەستەبەردەکرێت وپاشان قوتابی بە ڕاست یان چەوت دادەنێت. نموونە دەبێت دەستەبەربکرێت.

3. بژاردەی زۆر: لەم جۆرە تاقیکردنەوەیە ژمارەیەک دەستەواژە دەستەبەردەکرێت لە ژێر رستەیەک وپاشان قوتابیان دەستەواژەی راست هەڵدەبژێرێت. نموونە دەبێت دەستەبەربکرێت.

20. تێبینی تر

لێرە مامۆستای وانەبێژ دەتوانێت تێبین وکۆمەنتی خۆی بنوسێت بۆ دەوڵەمەندکردنی پەرتووکەکەی:-
من هەمیشە داوا لە قوتابیانم دەکەم کە جگە لە خستنەڕووی بیروبۆچوونی خۆیان ، سوود لە سەرچاوەی تر وەرگرن بۆ ڕوونکردنەوەی لایەنی تری بابەتی ڕۆژانە و دەوڵەمەند کردنی مەعریفەیان و بتوانن هۆشیاریانە مامەڵە بکەن .

21. پێداچوونەوەی هاوەڵ

ئەم کۆرسبووکە دەبێت لەلایەن هاوەڵێکی ئەکادیمیەوە سەیر بکرێت و ناوەڕۆکی بابەتەکانی کۆرسەکە پەسەند بکات و جەند ووشەیەک بنووسێت لەسەر شیاوی ناوەڕۆکی کۆرسەکە و واژووی لەسەر بکات.
هاوەڵ ئەو کەسەیە کە زانیاری هەبێت لەسەر کۆرسەکە و دەبیت پلەی زانستی لە مامۆستا کەمتر نەبێت.